

Секція 5
**Облік і оподаткування діяльності суб'єктів
підприємництва**

**СПЕЦИФІКА ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ БАНКІВСЬКИХ
УСТАНОВ**

*Брежнєва-Єрмоленко О.В., к.е.н., доцент
Дніпровський державний технічний університет*

Оподаткування банківської діяльності в Україні здійснюється за вимогами тих же законодавчих актів, що й оподаткування всіх інших юридичних осіб-суб'єктів господарювання. Банки як фінансові посередники в економіці країни здійснюють специфічні операції, пов'язані з перерозподілом фінансових ресурсів із тих секторів економіки, де ці ресурси є тимчасово вільними, у сфери, де відчувається в них потреба, тобто діяльність банків суттєво відрізняється від діяльності інших підприємств.

Найбільш справними платниками податку на прибуток з поміж усіх банків України є банки іноземних банківських груп, незважаючи на кризовий стан банківської системи та збитки останніх років. З огляду на стрімке зниження у банках обсягів прибутку до оподаткування, податку на прибуток (табл. 1), який сплатили банки, та чистого прибутку/збитку банків упродовж останніх років, доцільно дослідити специфіку оподаткування банківської діяльності в частині формування резервів. Резерви зараховують до витрат банків і вони суттєво впливають на фінансовий результат та на об'єкт оподаткування податком на прибуток. Тривалий час проблемою було те, що облікові підходи до формування банківських резервів та вимоги НБУ відрізнялись, а це призводило до відмінностей у розмірі сформованих резервів у системі бухгалтерського обліку від резервів, сформованих з метою визначення бази оподаткування податком на прибуток.

Таблиця 1 – Обсяги та частка податку на прибуток у витратах банків України за період 2009-2017 років [1]

Роки	Податок на прибуток, млн. грн.	Частка податку на прибуток у витратах банків України, %
2009	-675	-0,37
2010	-129	-0,09
2011	1212	0,8
2012	379	0,3
2013	1630	1,0
2014	-2383	-1,0
2015	-406	-0,1
2016	-418	-0,1
2017	3293	1,6

Зміни щодо порядку визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток викладено в Законі України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 р. № 71-VIII.

З 01.01.2015 року прибуток з метою оподаткування для банків встановлюється з фінансового результату до оподаткування, сформованого за даними фінансової звітності відповідно до МСФЗ, відкоригованого на різниці, які передбачені ПКУ.

У чинній редакції ПКУ врегульовано податковий період, що застосовуються для нарахування та сплати податку на прибуток. Платники податку розраховують наростаючим підсумком за рік – подають декларацію протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року (раніше було 40 днів).

Таким чином, дата стає однаковою з іншими платниками податку, у яких податковим періодом є календарний рік. Вищенаведена зміна стосується тільки декларації, яка подається за 4 квартал наростаючим підсумком за рік. Щодо звичайних квартальних податкових декларацій – звітний період не змінюється та залишається 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року. Незмінною залишилась базова ставка податку на прибуток – вона залишена на рівні 18 %.

Підсумовуючи зміни в механізмі оподаткування банківського сектору, можна стверджувати, що спостерігається хронічне недовиконання показників надходжень податку на прибуток до бюджету від банківського сектору, що підтверджує його низьку фіскальну ефективність для державного бюджету та невисокий регуляторний потенціал на відміну від розвинутих країн світу [2, с. 125].

Методи податкового регулювання банківської діяльності не повинні провокувати прагнення мінімізувати податкові зобов'язання банків шляхом приховування фінансових результатів. З огляду на це, необхідне проведення постійного моніторингу впливу оподаткування банків і на їхню фінансову діяльність, і на діяльність клієнтів, які вони обслуговують.

Література:

1. Показники банківської системи // Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=4661442&cat_id=34798593. – Заголовок з екрану.
2. Боринських В.Д. Особливості оподаткування прибутку комерційних банків України / В.Д. Боринських, В.М. Кміть // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В.А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 19. – № 1. – С. 123-129.